Voorlopige conclusies participatie Koersdocument Omgevingsvisie Hattem
25 mei 2021

Inhoud

1 Inleiding 2
2 Voorlopige conclusies op hoofdlijnen 3
3 Resultaten enquête CitizenLab 7
3.1 Hoofdlijnen 7
3.2 De thema's 7
3.3 De deelgebieden 8
3.4 Woningbouw 9
3.5 Duurzaamheid 9
4 Mail, social media en SamenHattem.nl 10
4.1 Reacties via sociale media 10
4.2 Reacties via SamenHattem.nl 10
4.3 Reacties per mail 10

1 Inleiding

In maart 2021 zijn participatieactiviteiten georganiseerd over het Koersdocument voor de Omgevingsvisie Hattem 2040. Het Koersdocument doet wat het zegt en geeft op hoofdlijnen een eerste richting aan de toekomst van Hattem.

De gemeenteraad heeft bij Omgevingsvisie gekozen voor participatieniveau 'adviseur beginspraak'. Dat betekent dat de Omgevingsvisie samengesteld wordt met inwoners. Er wordt serieus gekeken naar alle input, als er geen gegronde bezwaren zijn, wordt deze input meegenomen in de Omgevingsvisie.

Vanuit dat vertrekpunt is sinds 2018 gewerkt aan de voorbereiding van een Omgevingsvisie. Recent is het proces concreet uitgewerkt met het oog op de vaststelling van de Omgevingsvisie voor de verkiezingen in 2022 (Procesnotitie, februari 2021).

Op basis van de procesnotitie zijn in maart diverse activiteiten georganiseerd. Rekening houdend met de coronamaatregelen hebben alle activiteiten online plaatsgevonden. Concreet ging het om de volgende activiteiten (tussen haakje een korte aanduiding van het bereik):

- Webinars (4 en 11 maart, circa 90 / 174 views + Rtv Hattem (positieve reacties))
- Enquête via SamenHattem.nl (100 – 200 keer ingevuld)
- Input en reacties via mail, sociale media (Facebook, Twitter, tientallen reacties)
- Overleg met koepelorganisaties Hattem (beperkte opkomst)
- Overleg met collega-overheden (goede opkomst)

Die activiteiten hebben tot vele en uiteenlopende reacties geleid op het visiedocument. Opgeteld is de schatting dat een kleine 5% van de inwoners van Hattem heeft deelgenomen aan de activiteiten. Dit hebben we gelegd naast de input vanuit de Hattemse koepelorganisaties en collega-overheden. Ook hebben we gekeken naar de lopende regionale samenwerkingstrajecten op het gebied van energie (Regionale Energiestrategie (RES)) en woningbouw (Verstedelijkingstrategie). Voor beide onderwerpen geldt dat we voor een grote opgave staan om als regio energieneutraal te worden respectievelijk te voorzien in de woningbehoefte.
De resultaten delen we met onze gekozen volksvertegenwoordiging, de gemeenteraad. De gemeenteraad kan op basis van de resultaten van de participatie het college van B&W de richting aangeven voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.

In voorliggend document hebben we de hoofdlijnen uit die reacties gebundeld en vertaald in enkele voorlopige conclusies. Daarbij past de kanttekening dat er op dit moment nog geen concrete keuzes hoeven te worden gemaakt. Dat gebeurt in de volgende fase. Waar initiatieven meerdere keren genoemd worden is – in de geest van de ja-mits gedachte van de Omgevingswet – een voorstel gedaan om daar ruimte voor te bieden.
Wel is er op een aantal punten aangegeven dat er argumenten zijn om bepaalde keuzes nader te verkennen, zodat na de zomer op basis van gedegen informatie een keuze kan worden gemaakt. Het MER[1] dat parallel de komende maanden wordt voorbereid kan daarbij helpen en is daar ook voor bedoeld. Dat geldt concreet voor twee onderwerpen: de energietransitie en de woningbouw-opgave.

[1] MER Milieu-effectrapport, verplicht onderzoek voor Omgevingsvisies die het kader vormen voor MER-plichtige activiteiten en/of activiteiten met impact op waardevolle natuur (zoals Natura2000 gebieden).

2 Voorlopige conclusies op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk hebben we een aantal voorlopige conclusies op hoofdlijnen geformuleerd. Die zijn te beschouwen als voorstellen om mee te nemen bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie voor Hattem.

- De enquêtes via CitizenLab (Samenhattem.nl), de webinars, input via social media en mail, de bijeenkomsten met collega-overheden en Hattemse stakeholders hebben een rijk palet aan reacties opgeleverd, die op veel punten een ondersteuning vormen voor de koers die is beschreven in het Koersdocument voor de Omgevingsvisie.

- Er is aandacht gevraagd voor versterking van de relatie met de NOVI, de POVI en de regio. Er is formeel geen verplichte doorwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de provinciale Omgevingsvisie (POVI). Doel van de Omgevingswet is de gemeente meer keuzevrijheid te bieden. Voorstel: Dat neemt niet weg dat het interessant is gebruik te maken van de hoofdprincipes van beide documenten. We zullen een verwijzing opnemen naar de afwegingsprincipes en prioriteiten in de NOVI en de POVI en de relatie met de Hattemse ambities.

  Afwegingsprincipes in de NOVI
  1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
  2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
  3. Afwentelen wordt voorkomen

  Prioriteiten in de NOVI
  1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
  2. Duurzaam economisch groeipotentieel
  3. Sterke en gezonde steden en regio's
  4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

  In de POVI (Gaaf Gelderland) zet de provincie in op een schoon, gezond, veilig en welvarend Gelderland aan de hand van 7 ambities.
  - Energietransitie, van fossiel naar duurzaam
  - Klimaatadaptatie, omgaan met veranderend weer
  - Circulaire economie, sluiten van kringlopen
  - Biodiversiteit, werken met de natuur
  - Bereikbaarheid, duurzaam verbonden
  - Vestigingsklimaat, krachtige duurzame topregio
  - Woon- en leefomgeving dynamisch, divers en duurzaam

  Via overleg met onze partners borgen we bovendien de afstemming van de Hattemse ambities met de ontwikkelingen in de regio.

- Wonen: Het grote aantal ingevulde enquêtes voor wonen (196) geeft aan dat dat het belangrijkste onderwerp is voor de deelnemers. Een meerderheid (76%) kiest voor bouwen voor eigen behoefte (c.a. 600 woningen), met een voorkeur voor bouwen binnen bestaand stedelijk gebied. Onder voorbehoud van nog uit te voeren milieu-onderzoek (MER), lijkt dat een logische koers voor Hattem richting 2040 sec op basis van de uitkomsten participatie. Voorstel: Echter, gezien de grote regionale druk op de woningmarkt en de in ontwikkeling zijnde regionale verstedelijkings-strategie is het goed om ook de (milieu)effecten voor 1.570 woningen te

verkennen. Dit vanuit het perspectief dat regionaal verkenningen worden uitgevoerd met een bandbreedte van 25.000 tot 80.000 woningen. Met een zorgvuldige verkenning van de effecten van het bouwen van 1.570 woningen kan Hattem zich optimaal voorbereiden op de gesprekken over de keuzes die de komende tijd in het kader van de regionale verstedelijkingsstrategie zullen worden gemaakt.

- Bijzondere woonvormen: In verschillende reacties wordt aandacht gevraagd voor bijzondere woonvormen (knarrenhofjes, tiny houses, kunstenaarswoningen, woonboten op de Waa). Voorstel: Los van de concrete voorstellen en locaties wordt voorgesteld in de Omgevingsvisie mogelijkheden te bieden voor kleinschalige initiatieven (10-20 woningen) op basis van nog uit te werken voorwaarden (planologisch, financieel, qua draagvlak et cetera). Grootschalige nieuwe dorpen (200-300 woningen) in de polder zijn niet realistisch in de Hattemse context.

- Bedrijven: De al lang in gang gezette ontwikkeling van uitplaatsing van bedrijven naar voorheen Netelhorst en nu bedrijventerrein H2O wordt ondersteund (64%). Dit geldt ook voor de duurzame ontwikkeling van H2O (51%). Voorstel: Doorgaan op de ingezette koers.

- Energie: Over windenergie is Hattem verdeeld. 50% ziet geen plaats voor windenergie in Hattem 26% ziet mogelijkheden langs de A28, 19% langs de N50. De nabijheid van de Veluwe en de Uiterwaarden (Natura 2000) maakt inpassing van windmolens juridisch ook lastig. Windmolens hebben wel een hoge potentiële energieopbrengst en kunnen dus een belangrijke bijdrage leveren aan een energieneutraal Hattem. Heel concreet, met alleen zonnepanelen kan Hattem niet energieneutraal worden en zijn we afhankelijk van de regio. De gemeenteraad heeft zich bovendien in het Beleidskader hernieuwbare energie uitgesproken voor verkenning van de mogelijkheden voor inpassing van windmolens (met een ashoogte van 35 - 40m). Voorstel: Is om in het kader van het MER de inpassingsmogelijkheden concreet te onderzoeken. Op basis daarvan kan dan een zorgvuldige keuze worden gemaakt en opgenomen in de Omgevingsvisie.

- Zon: Er is veel draagvlak voor zon op dak en redelijk draagvlak voor zonnevelden (oude vuilstort 40%, polder 31%). Voor de optie in de polder is het belangrijk goede randvoorwaarden te formuleren, bijvoorbeeld over landschappelijke inpassing. Voorstel: De effecten van zonnevelden zullen worden verkend in het kader van het MER. Op basis daarvan kunnende voorwaarden worden bepaald. De mogelijkheden voor zonnepanelen op de oude vuilstort zijn al langere tijd onderwerp van gesprek en onderzoek. Recent onderzoek heeft uitgewezen dat inpassing mogelijk is inclusief een positieve bijdrage aan de biodiversiteit. Op basis daarvan wordt een vergunningsaanvraag voorbereid en besproken met belangrijke partners zoals de provincie Gelderland.

- Klimaat: Uit het overleg met collega-overheden blijkt dat er mogelijkheden zijn om de klimaat-ambities – vooral in het buitengebied (verdroging, wateroverlast) – te concretiseren. Voorstel: Hattem is een groene gemeente. Dat neemt niet weg dat er in de kern plekken zijn waar aanpassingen aan het veranderende klimaat wenselijk zijn (voorkomen van hittestress, wateroverlast en verdroging). Daarvoor zijn recent in de Groen visie voorstellen uitgewerkt. De hoofdlijn daarvan zullen we overnemen in de Omgevingsvisie. In de gesprekken met collega-overheden heeft waterschap Vallei en Veluwe aangegeven dat er voor het buitengebied een nadere uitwerking wenselijk is, vooral met het oog op beperking van verdroging en

wateroverlast. Het voorstel is om daar in overleg met het waterschap nader invulling aan te geven.

- Groen en biodiversiteit: Uit alle reacties blijkt ook dat groen en versterking van de biodiversiteit (Veluwe 85%) belangrijk wordt gevonden. Dit sluit aan op de geformuleerde ambities in het Koersdocument en is voor een deel al geconcretiseerd in de Groenvisie. Voorstel: We zullen de hoofdlijn van de Groenvisie overnemen en verder uitwerken in de Omgevingsvisie, bijvoorbeeld in de vorm van natuurinclusief landbouw (zie hierna).

- Mobiliteit: De ontwikkeling richting duurzame mobiliteit wordt vooral in de reacties per mail en via social media en de toelichtingen) herkend, inclusief de extra ruimte en aandacht voor fietsers, voetgangers en veiligheid (b.v. in de binnenstad). Grote veranderingen liggen niet voor de hand maar iets meer ruimte voor wandelaars, fietsers en groen is denkbaar. Wel wordt aandacht gevraagd voor verbetering van doorstroming in Hattem (b.v. terugslag bij vaststaan A28/A50 en Brug Zuiderzeestraatweg en aansluiting op ring Zwolle).
  Voorstel is om dit als ontwikkeling mee te nemen in het licht van de verwachting, dat ook na de corona-pandemie de pieken in de spits structureel kleiner zullen zijn. Het is dus nog even afwachten welke maatregelen nodig zijn. Nieuwe infrastructuur is naar verwachting niet noodzakelijk. We zullen aanvullend ook de ambities op hoofdlijnen uit het recent vastgestelde gemeentelijke verkeer- en vervoersplan (GVVP) overnemen in de Omgevingsvisie Duurzame mobiliteit krijgt dit jaar nog aandacht in de vorm van het regionale beleidsnotitie laadinfrastructuur.
  Versterken van het OV is ook van belang, zeker wanneer grotere aantallen nieuwe woningen worden gebouwd. Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) is wenselijk. Het is de vraag of een treinstation een passende oplossing is.

- Recreatie: Er is veel draagvlak voor ‘meer genieten’ van de omgeving via routes voor wandelen fietsen en mountainbiken (57% polders, 79% Veluwe). Dit is een uitnodiging om de komende jaren te investeren in verbetering en uitbreiding van het routenetwerk.
  Het draagvlak voor uitbreiding van verblijfsrecreatie lijkt minder groot, terwijl verblijfsrecreatie wel goed past bij het toeristische karakter van Hattem als Hanzestad met de prachtige Veluwe als achtertuin. Voorstel: Als ruimte wordt geboden voor uitbreiding van verblijfsrecreatie ligt het voor de hand dit te vertalen in heldere voorwaarden (b.v. kwaliteit, landschappelijke inpassing, gebruik van bestaande gebouwen, parkeren op eigen terrein).

- Landbouw: De ontwikkeling richting een duurzame (circulaire) landbouw (64%) wordt onderschreven. De agrarische sector is sterk in beweging (transitie) om te kunnen voldoen aan de milieu-eisen en tegelijkertijd een goed inkomen te kunnen waarborgen. In het kader van het bestemmingsplan buitengebied zijn inventarisaties gemaakt. Er zijn in Hattem nog 15 - 20 agrarische bedrijven actief. Een aantal agrariërs overweegt te stoppen, andere willen door. We zullen in gesprek gaan met de agrarische sector om meer duidelijkheid te krijgen over de ontwikkelingsmogelijkheden voor de bedrijven die door willen. Hoe zien zij de mogelijkheden voor duurzame circulaire landbouw en bijvoorbeeld korte ketens (lokaal voedsel produceren en consumeren)? Voor de stoppende bedrijven is het belangrijk duidelijkheid te creëren over de mogelijkheden voor de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (wellicht nieuwe Rood voor Rood regeling).

- Sport: De voorzieningen zijn over het algemeen op orde, de behoefte aan uitbreiding/ intensivering is beperkt (30%). In de participatie is ook het voorstel gedaan om de mogelijkheden voor verplaatsing van voetbalvelden in het zuiden van Hattem te verkennen. Op basis van recente contacten met de sportverenigingen is verplaatsing van sportvelden op dit moment niet aan de orde. Mocht verplaatsing of beëindiging van sportactiviteiten op enig moment in beeld komen, dan zal worden verkend hoe de vrijkomende ruimte kan worden ingezet voor de beoogde ontwikkeling van de Veluwerand en Hattemerpoort (ecologische verbinding).

- Stakeholdersoverleg: Het belangrijkste advies uit het overleg met de Hattemse maatschappelijke organisaties is: maak keuzes (wonen, gezonde leefomgeving en duurzame energie). En zorg dat de energietransitie versneld wordt. Reactie: Hiervoor is recent het programma duurzaamheid Hattem vastgesteld. We zullen moeten blijven monitoren of de bestaande programma's voldoende resultaat boeken. Beperkte opkomst bij het stakeholdersoverleg vraagt om aanvullende aandacht voor de Hattemse organisaties.

- Overleg overheden: De koers wordt door de collega-overheden op hoofdlijnen ondersteund. Bij de uitwerking graag aandacht voor biodiversiteit, wonen, klimaat, inpasbaarheid van zonne-velden, klimaat / natuurlijk systeem, actieve gezondheid en gezondheidsrisico's, het regionale perspectief en het maken van keuzes. Voorstel: Die aandacht zal er zijn en een vervolg-overleg voor de zomer is afgesproken (zal ook aan het lokale stakeholdersoverleg (zie hiervoor) worden voorgesteld). Voor het maken van keuzes zal een afwegingskader worden opgenomen in de Omgevingsvisie.

- Reactie participatieraad: De participatieraad ondersteunt de visie en wil graag op de hoogte gehouden worden. De participatieraad wil graag betrokken blijven bij het nadenken over de clustering van voorzieningen, ondersteuning van sociale (betekenisvolle) netwerken en samenwerking bij het realiseren van maatschappelijke doelen. Belangrijke kanttekening is dat de Omgevingsvisie gericht is op de mogelijke bijdrage vanuit de fysieke leefomgeving aan de genoemde maatschappelijke doelen. Dan gaat het met name om een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen et cetera. Voorstel: De participatieraad zal ook in het vervolg weer uitgenodigd worden voor het hiervoor genoemde stakeholderoverleg.

- Veel detailopmerkingen passen binnen de geschetste Koers. Voorstel: De uitwerking van de Omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om een aantal als voorbeeld op te nemen. Gezien de horizon in de tijd (2040) is het echter niet gewenst om ontwikkelingen al te gedetailleerd te beschrijven, omdat de Omgevingsvisie dan al (te) snel aangepast zou moeten worden.

3 Resultaten enquête CitizenLab

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de resultaten van de enquête die via CitizenLab en SamenHattem is uitgezet. Het is een meer feitelijke weergave van de resultaten. De vertaling naar voorlopige conclusies is te vinden in voorgaand hoofdstuk.

3.1 Hoofdlijnen

- Met 217 deelnemers, een piek van 196 ingevulde enquêtes voor woningbouw en een goede spreiding over de leeftijdsgroepen en wijken van Hattem is de opkomst (zeker voor een eerste keer) goed te noemen. (Ter relativering, het is 1 á 1,5% van de inwoners van Hattem, vergelijkbaar met de opkomst van een al langer bestaand vast panel in Hilversum en een recente enquête in Ede). Meer dan de helft van de deelnemers heeft ook een straatnaam aangegeven. Daaruit blijkt een goede spreiding van de deelnemers over Hattem met pieken in Zandkamp (22) e.o. en Hattem Noord (26).

- De hoge scores (ondergrens 3,8 van 5,0) geeft aan dat er veel steun is voor de koers die voor de Omgevingsvisie is uitgezet voor alle drie de thema's. Dit is voor een deel te verklaren doordat er in het Koersdocument nog geen echte keuzes zijn gemaakt. De voorlopige conclusie kan wel zijn dat die hoofdrichtingen verder uitgewerkt kunnen worden in de Omgevingsvisie.
    - Vitale samenleving
    - Samen duurzaam
    - Levendig landschap tussen Veluwe en IJssel

3.2 De thema's

- Vitale samenleving:
    - Er wordt meerdere keren op gewezen dat het mooie ambities zijn maar dat Hattem waarschijnlijk niet alles kan realiseren en keuzes nodig zijn.
    - Ook wordt op een aantal punten gewezen op de analyse van externe ontwikkelingen. (Reactie: Die hebben aandacht gekregen in de eerder gepubliceerde Bouwstenen en zullen kort samengevat terugkeren in de Omgevingsvisie).
    - De mondelinge toelichting in de enquêtes onderstreept het belang van het bouwen van woningen, vooral voor jongeren / starters en senioren.
    - Ook wordt een paar keer gevraagd of 2 in plaats van 3 IKC's niet volstaat voor Hattem?

- Samen duurzaam:
    - In de toelichting wordt aandacht gevraagd voor het realiteitsgehalte van de duurzaamheidsambities. Hoe gaan we dat realiseren en is dat betaalbaar? Aandacht voor zorgvuldigheid bij het inpassen van zonne- en windenergie. Zon op dak is geen bezwaar. Zonnevelden liggen gevoeliger. En gasloos maken van oudere woningen is erg kostbaar.
    - Meerdere reacties pleiten voor meer ruimte voor de fiets en voetganger en hier en daar wat minder ruimte voor de auto (minder parkeren, lagere snelheid).
    - Concrete tip: ontwikkel slim subsidiebeleid om ondernemers en inwoners te stimuleren om met duurzame energie aan de slag te gaan.

- Levendig landschap tussen Veluwe en IJssel
    - Uit de mondelinge toelichting blijkt dat natuur en genieten van de natuur belangrijk is voor de deelnemers.
    - Ook bij dit thema worden meerdere pleidooien gehouden voor ruimte voor fiets en voetganger en hier en daar wat minde ruimte voor de auto.
    - Concrete tip: Volkstuin/stadsboerderij bij de Waa (ook bij Samen duurzaam)

3.3 De deelgebieden

Bij de verschillende deelgebieden is steeds gevraagd welke onderdelen, die genoemd zijn in het Koersdocument, de deelnemers het meest belangrijk vinden voor dat betreffende deelgebied.

- Deelgebieden
    - Binnenstad: Versterking van de identiteit van de binnenstad samen met de Hattemer ondernemers springt er met een score van 64% uit. Ontmoeting en passende voorzieningen scoren ook meer dan 40%.
    - Woongebieden: Bovenaan staat voldoende woningen bouwen (49%) voor de lokale én regionale behoefte (dit is een nuancering van '76% bouwen voor lokale behoefte' in de wooonenquête). Seniorenwoningen en verbetering van de kwaliteit/vergroening van bestaande wijken scoren ook meer dan 40%
    - Enken en Kampen: Bovenaan staat behoud van het agrarisch poldergebied tussen Hattem en de Veluwespoorlijn met 60%. Openheid van de Enken, ruimte voor passende ontwikkelingen op de Kampen en het fietspad op de Oude Roseboomspoorlijn scoren ook rond de 50%.
    - Uiterwaarden: Met afgerond 68% springt behoud van de uiterwaarden voor weidevogels, ganzen en zwanen er uit als belangrijke functie. Agrarisch natuurbeheer, recreatie en het cultuurlandschap scoren ook boven de 50%.
    - Polders: Met 64 % springt de positieve aandacht voor circulaire landbouw met ruimte voor natuur eruit. (Daarbij wel de kanttekeningen dat de sturingsmogelijkheden voor de gemeente op dit punt beperkt zijn. Het is aan de ondernemer om zijn koers te bepalen. Beleid, regels en subsidiemogelijkheden worden vooral bepaald door Europa, rijk en provincie). Met 57% is een betere toegankelijkheid voor recreatie een goede tweede.
    - Veluwe: Hoge waardering voor versterking van de biodiversiteit (85%) en genieten (wandelen, fietsen, MTB) van de natuur (79%). Ruimte voor verblijfsrecreatie (21%) scoort laag.
    - Veluwerand: Met 77% ligt hier een groot accent op de wens het groene karakter van dit gebied te behouden. Het versterken van de ecologische verbinding scoort met 56% ook hoog. Intensivering van sportvoorzieningen en kleinschalige verblijfsrecreatie scoren met circa 30 % minder.
    - Bedrijvenparken: op één staat verplaatsing van grote bedrijven richting H2O (64%). De lange termijnvisie richting 2040 biedt bedrijven de kans om te verplaatsen op het moment dat het past. (De belangstelling voor H20 is echter groot dus het is wel de vraag hoe lang daar nog ruimte beschikbaar is). De wens om H2O duurzaam te ontwikkelen

wordt ook ondersteund (51%). Klimaatverandering, ommetje en parkmanagement worden minder belangrijk gevonden en scoren minder dan 20%.

3.4 Woningbouw

In een beknopte enquête is gevraagd hoeveel woningen de deelnemers wenselijk achten, op welke locaties en welke typen.

- Behoefte: Met 76% kiest de meerderheid van de deelnemers voor bouwen voor de eigen behoefte. Dat is een belangrijk signaal. Gezien de grote woningbehoefte in de regio is het wel belangrijk te verkennen wat de effecten zijn van eventuele verdere doorgroei.
- Locatie: Met 84% kiest een overgrote meerderheid van de deelnemers voor bouwen binnen de bebouwde kom op plekken waar gebouwen gesloopt worden.
- Type woningen: Het hoogst scoren betaalbare woningen voor starters (43%), woningen voor senioren en 1 of 2 persoonshuishoudens (36%).
- De mondelinge toelichting bevestigt deze uitspraken, inclusief verwijzing naar concrete locaties en een enkele suggestie voor uitbreiding richting Hattemerbroek en in de vorm van een woontoren.

3.5 Duurzaamheid

In een beknopte enquête is de deelnemers gevraagd of ze de ambitie voor een energieneutraal Hattem onderschrijven. Ook is gevraagd of de deelnemers geschikte locaties zien voor zonne-energie respectievelijk windenergie in de gemeente Hattem.

- Energieneutraal: 41% van de deelnemers vindt dat energieneutraal worden (2040) op eigen grondgebied een te hoge ambitie is voor Hattem.
- Type energie: De voorkeur gaat uit naar zonne-energie (43%). De mix van zon en wind (33%) scoort ook nog redelijk**.** Alleen windenergie scoort maar 2%. Dit sluit aan op de koers zoals die nu is geformuleerd. Er is weinig draagvlak en er zijn juridisch (Natura2000) beperkt mogelijkheden voor inpassing van windmolen. Gezien het belang van de mogelijke energie-opbrengst is het wel van belang de eventuele locaties (zie hierna) nader te verkennen Wel is duidelijk dat regionale samenwerking belangrijk is voor een energieneutraal Hattem in 2040.
- 50% van de deelnemers ziet geen goede plek voor windmolens in de gemeente Hattem. 26% ziet mogelijkheden langs de A28, 19% langs de N50.
- Alternatieve bronnen: Als alternatieve bronnen wordt vooral geothermie vaak genoemd, kenenergie en energie uit de IJssel (stroming, warmte) een aantal keer en incidenteel andere zoals aardgas, bio/afval energie, zon, wind
- Locaties: 40% kiest voor locaties zoals de oude vuilstort. Het open gebied boven de A28 scoort 31%. Bij overige locaties wordt vooral gewezen naar zonnepanelen op daken.
- In de toelichting wordt vooral gewezen op het benutten van daken voor zonne-energie (woningen en bedrijven). Daarnaast allerlei mogelijkheden als het maar uit het zicht is. En incidenteel andere zoals geluidswallen/schermen en de driehoek A28, Spoordijk-Zuiderzeestraatweg)

4 Mail, social media en SamenHattem.nl

In dit hoofdstuk hebben we de input samengevat die we hebben ontvangen per mail en via social media. In het tweede deel van elke bullit is steeds een voorlopige reactie beschreven. Na vaststelling van de voorlopige conclusies door B&W zullen de indieners op basis daarvan een antwoord ontvangen.

4.1 Reacties via sociale media

- Via Facebook en Twitter zijn vooral veel reacties gekomen op de stelling over windenergie en zonne-energie. Ze bevestigen het beeld uit de enquête. Er is beperkt draagvlak voor windenergie en vooral veel draagvlak voor zonnepanelen op daken. Reactie: Dit is een bevestiging van de koers die is uitgezet en zullen we zo verder uitwerken en verkennen.
- Via twitter zijn verder zeer uiteenlopende vaak beknopte reacties binnengekomen. Die variëren van woningbouw (experimenten, hofjes, kunstenaarswoningen, woonboten, zie ook tiny houses hierna), snelweggeluid, supermarkten als distributie-centrum, betaald parkeren, heropenen, buitenzwembad, laadpalen/auto als batterij/, ruimte houden voor groen, volkstuintjes langs en zonnepanelen in de Waa, een ziekenhuis in Hattem, een treinstation en winkels centreren in de binnenstad). Reactie: Voor veel ideeën geldt dat er vaak ruimte is voor uitwerking binnen de koers zoals die is beschreven of krijgen de ideeën op een andere manier aandacht. Inwoners en ondernemers worden – in de geest van de Omgevingswet - uitgenodigd om met initiatieven te komen. Waar ideeën niet realistisch is, is dit bij de beantwoording aangegeven. Zo is behoud van het groene karakter van de Waa belangrijk en een ziekenhuis voor Hattem niet realistisch. En het is de vraag of een treinstation de beste manier is om het OV van Hattem te versterken. Heropening van het buitenzwembad in zijn oorspronkelijke vorm ligt niet voor de hand. maar vormen van waterrecreatie in combinatie met andere functies zijn denkbaar. Betaald parkeren is waarschijnlijk niet nodig om tot een goede verdeling van de ruimte in Hattem te komen voor voetgangers, fietsers en automobilisten.

4.2 Reacties via SamenHattem.nl

- Via SamenHattem kwamen reacties binnen over duurzame mobiliteit, snelweggeluid, wonen (tiny houses, zelfvoorzienend), verplicht zon op dak, woningen op het terrein van het Pallet, Hattem niet volbouwen), Van der Valk, Hoogspanningsleidingen onder de grond, buurtontmoetingsruimte, Hattem groene voorbeeldstad. Reactie: De reacties passen in grote lijnen binnen de koers zoals die is uitgezet of krijgen op een andere manier aandacht. Hoofdlijn is wel dat we zoveel mogelijk via stimulering en faciliteren willen realiseren en zo weinig mogelijk via verplichtingen. Inwoners en ondernemers worden uitgenodigd om met initiatieven te komen.

4.3 Reacties per mail

- Via social media en de mail wordt de koers voor het centreren van winkelvoorzieningen in de Binnenstad. Voor grootschalige voorzieningen zoals supermarkten wordt ruimte voorzien buiten

de Binnenstad. Ook wordt in meerdere reacties ingegaan op de distributiefunctie van supermarkten (pakketjes afhalen). Reactie: De reacties passen in de hoofdlijn van het Koersdocument en de Detailhandelstructuurvisie, zoals die door de gemeenteraad eerder is vastgesteld. De rol van de supermarkten als distributiecentrum bestaat in de praktijk al (postkantoorfunctie). Voor bijzondere (herontwikkel)locaties willen we in de Omgevingsvisie bijzondere oplossingen mogelijk maken op basis van een helder afwegingskader.

- Via social media en mailberichten hebben meerdere inwoners aandacht gevraagd voor geluidshinder van de snelwegen nabij Hattem. Ook al valt het geluid binnen de normen, dan nog kan het overlast veroorzaken. Reactie: Door toename van het aantal elektrische auto's zal naar verwachting het geluidsniveau wellicht iets dalen. Al wordt het geluid bij hogere snelheden vooral bepaald door de banden. We zullen ons blijven inzetten om in overleg met Rijkswaterstaat te komen tot geluidsreductie. De combinatie met zonnepanelen kan wellicht de kosten voor geluidwerende voorzieningen beperken.

- Een inwoner vraagt in zijn reactie aandacht voor duurzame mobiliteit. Reactie: Hier wordt in belangrijke mate in voorzien via autonome ontwikkelingen zoals de nog dit jaar op te stellen regionale beleidsnotitie laadinfrastructuur.

- Een inwoner vraagt in haar reactie aandacht voor experimentele woonvormen. Reactie: Het voorstel is om hier onder voorwaarden mogelijkheden voor te bieden.

- De VLMH vraagt in een tweetal reacties aandacht voor de Hoenwaard, Milieucategorie bedrijventerrein H2O, beschermde gebieden (Polder, Enk, Veluwe) en de Hattemerpoort. Reactie: We herkennen de aandachtspunten voor deze beschermde gebieden en zullen in overleg met onze partners, zoals de provincie Gelderland, verkennen wat de mogelijkheden zijn in en nabij deze beschermde gebieden.

- Ook roept de VLMH op om de Omgevingsvisie veel concreter uit te werken. Reactie: Met ambities als energieneutraal en klimaatbestendig in 2050 heeft Hattem een weliswaar abstracte maar heel duidelijke koers in gang gezet. Dit geldt ook voor andere ambities. Op onderdelen kunnen deze wellicht concreter gemaakt worden door ambities van jaartallen te voorzien zoals de VLMH doet in enkele voorbeelden. De kracht van abstracte ambities is dat ze veel ruimte bieden voor de manier waarop ze bereikt kunnen worden. Zo kan makkelijk ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen. Uitwerking in meetbare doelen ligt meer voor de hand voor eventuele uit te werken programma's bijvoorbeeld voor woningbouw en energie (regionaal). Daar zullen we in de uitvoeringsparagraaf van de Omgevingsvisie aandacht aan besteden.

- Een drietal inwoners vraagt aandacht voor seniorenhuisvesting. Eén van hen vraagt daarbij specifiek aandacht voor Natura 2000, verkeer/bereikbaarheid en recreatie. Reactie: Seniorenhuisvesting krijgt veel aandacht in het koersdocument en ook in de Omgevingsvisie. De overige aspecten zijn aandachtspunten bij de uitwerking en uitvoering van de Omgevingsvisie, maar passen in de lijn van het Koersdocument.

- Een tweetal inwoners vraagt aandacht voor de mogelijkheid van het heropenen van het buitenzwembad van Hattem (locatie Watermulder). Reactie: We herkennen de behoefte aan

watergebonden recreatiemogelijkheden in Hattem. Heropening van het buitenzwembad in zijn oorspronkelijke vorm is niet voor de hand liggend. Maar er zijn mogelijkheden voor verbetering van de inrichting van het terrein van het voormalige buitenzwembad. We staan open voor voorstellen die passen in de omgeving en kunnen rekenen op een breed draagvlak.

- Een inwoner vraagt aandacht voor de haalbaarheid van het Veen en het gasloos bouwen. Reactie: Beide zijn terechte zorgen en hebben de aandacht. Maar de periode richting 2040 biedt ook nog veel mogelijkheden om in te spelen op ontwikkelingen van bedrijven en nieuwe technologie (waterstof?).

- In meerdere reacties is aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van hotel Van der Valk op bedrijventerrein H2O. Reactie: Die ontwikkeling maakt deel uit van een lopende bestemmings-planprocedure die voor loopt op de vaststelling van de Omgevingsvisie.

- Een inwoner vraagt aandacht voor de techniek van betonkernactivering en kleine woningen. Reactie: Binnen de energieprestatienormen is er veel vrijheid voor de te kiezen techniek. De Omgevingsvisie zal die ruimte niet inperken. Dat geldt ook voor de (vrije) woningkeuze.

- Een inwoner komt na een mooie beschrijving van Hattem tot een voorstel voor aanleg van een park. Reactie: Vooralsnog voorziet de Omgevingsvisie niet in een dergelijke ontwikkeling. In bepaalde wijken en straten voorzien we wel mogelijkheden voor vergroening, maar over het algemeen op kleinere schaal. Voor grootschaliger groen kunnen we gebruik maken van de Veluwe, de Uiterwaarden en de Polders.

- Op 13 april is nog een reactie ontvangen van de stichting Wandelnet Nederland. De stichting ondersteunt de ambities om meer wandelroutes te ontwikkelen in Hattem. De stichting beschikt over de landelijke routedatabank en heeft veel informatie en kennis over actuele knelpunten en barrières binnen routes die wandelaars ervaren. Reactie: De reacties van de stichting ondersteunt het Koersdocument. De kennis en ervaring van de stichting is nuttig bij de realisatie van de ambities om meer wandelroutes te realiseren.

- Op 21 april is nog een aanvullende reactie ontvangen van PoweredbyHattem (PbH). In die reactie bouwt PbH voort op de noodzaak van de energietransitie en de mogelijkheden van PbH om daar een bijdrage aan te leveren bijvoorbeeld als energiecoöperatie op basis van de nieuwe Energiewet (2021). Reactie: PbH maakt deel uit van het overleg met koepelorganisaties en wordt zo betrokken bij de verdere ontwikkeling van de Omgevingsvisie. Op uitvoeringsvlak wordt al samengewerkt. En het ligt voor de hand die samenwerking in de toekomst voor te zetten. We willen ons concreet inzetten voor meer zonnepanelen op bestaande daken. Voor nieuwbouw willen we het een randvoorwaarde maken. (zie ook Beleidskader hernieuwbare energie)